

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Talio, Sev Metiens Et Remetiens Mensvra

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1650

Capvt XII. Pœnam talionis, in omnibus elementis, redditam fuisse, è varijs Scriptoribus sacris demonstratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52346)

punitus est. Itaq; medicinam sectione, ob doloris magnitudinem, petere coactus est. Ex eiusdem morbi vi etiam operimento illo, seu stragulo ex pelle caprina vti adactus est. Deniq; importunitate sæcularium ita fatigatus est, vt oleum quoq; eis benediceret. Hæc de se ipso Machetes dixit, coronidemque illam addidit, hortando, rogandoque omnes, vt ipsius edocti seu exemplo, seu supplicio, iudicia temeraria, tamquam præsentissimam pestem, declinarent. Itaque nolite iudicare, qui non vultis iudicari: *in que enim iudicaueritis, iudicabimini.*

CAPVT XII.

Pœnam talionis, in omnibus elementis, redditam fuisse, è varijs Scriptoribus sacris demonstratur.

§. I.

Fulmina, seu alia Tela in authores retorta, et laderè cupientes ludentia.

IN ipsis quoq; Sanctorum historijs sæpe fit mentio, de hominibus, qui illis ipsis armis, aut instrumentis læsi sunt, quibus alios vel læserunt, vel lædere statuerunt; aut, vt dici solet, qui in

in caput suum lunam deduxerunt; idque in omnibus contigit mundi elementis. Atque ut ab aëre incipiam, in eo multa eiusmodi diuinæ vltionis euenerunt argumenta. **U**t enim taceam de legione Fulminatrice, & telo trifulco cum alijs iaculis in hostem re-tortis, quis nescit, in montis Gargani Spe-læo, vel jumentum, ope D. Michaëlis Ar-changeli, fuisse seruatum, sagittâ ad iacu-lantem remissâ? Si pecudem seruant Diui, atque ita tuentur, ut arma illis *in arcum pra-num* fiant, percutiantq; eos, qui eam ad se confugientem persequuntur; quippe ni idem faciant hominibus cælitum opem im-plorantibus? Audi Gabrielem Bisciolum; **G**abriel, Anno 718, inquit, *Pelagius Theodorici olim Bisciola* in Epi-Spatarius, fugiens impetum Sarracenorum, **in Epi-roniana,** cum magnâ parte militia Gothorum, in Astu-**An. 718.** rios se contulit montes, & speluncâ se cum illis continebat. Quo à Sarracenis audito, exerci-tum in eum mouent, sed primùm insidijs appe-tendum putant, misso ad eum Oppâ Archiepisc. Toletano, *Vuitizæ Regis Filio*, qui magnis pollici-tationibus illi deditioem suadeat. Ad quem increpitum magno animo respondit, se ope & intercessione *Beatissima Maria Virginis*, spera-re cum illâ parnâ manu, gentem Gothorum, & **fidem**

fidem restauraturum, debellatâ illâ infinitâ
 multitudine Paganorum. Desperatâ deditio-
 portam spelunca sagittarij & fundibularij im-
 petere cœperunt; sed diuino miraculo lapidibus
 & sagittis, ac iaculis retortis, maxima est eorum
 multitudo prostrata. Ex quo reliqui per terre-
 facti abeuntes, insequente Pelagio cum suis, pars
 trucidatur, Oppâ capto, pars in itinere per
 aspera montium, & per exundationem flumi-
 num extinguuntur, &c. & paulò post: Por-
 rò spelunca illa Dei Genitricis memoria dicata
 est, cuius quoque nomine nuncupari cœpta,
 dictaq; S. Maria de Conadongâ. Aëris hæc
 prodigiosa iustitia est, iacula in jacentes re-
 pellentis, haud secus ac si in rupem incidis-
 sent; quæ meritò iniustè pugnantes com-
 mouere debet, ad sagittas in pharetra con-
 tinendas. Apud Ferrarium, sacerdos quidâ
 sanctus, cui Iuuenali nomen, Narniensibus
 ardentissimè fidem Christianam prædi-
 eauerat, in cuius rei mercedem impij illi
 eum adigere volebant, vt, Christo deserto,
 vana Numina veneraretur. Vt ergo eum co-
 gerent idolothytum comedere, quidam per
 vim, & cultro os eius conatus est aperire.
 At, cultro se in manu eius vertente, ipse, qui
 lædere voluit, læsus est. Ob quod signum

Ferrarius
 3. Maij.

causa

tam prodigiosum septem millia Ethnicorum, cum mulieribus & virginibus, conuersa sunt.

§. II.

Gladus stringenti ipsi perniciosus.

Abduxit Ethnicos non modò à voluntate lædendi, sed etiam ab idolis, cùm viderent cultrū in manu furentis se vertere, & lædere lædere cupientem; an non & nos debet absterere à proximo nostro violando, cùm intelligamus, mucronē, quem alijs obtemus, diuinæ prouidentix iustitiā plerumque in nosmetipsos reflecti? *Gladium euaginantur peccatores: intenderunt arcum suū; ut deiciant pauperem & inopem: ut trucidens rectos corde. Gladus eorum intret in corda ipsorum: & arcus eorum confringatur*, ait Psalmista. Franguntur nimirum consilia impiorum, & quo ferro alium voluerunt confodere, ipsi confodiuntur. Quia *gladius eorum intrat in corda ipsorum*. Fascinat enim eos ira, quando *turbatur à furore oculus eorum*, vt non prospiciant, quò destinata à se vulnera itura sint; quemadmodum magi sæpe præstigijs suis id efficiunt, vt, dum videntur digitum suum alteri in manus dare, non suam digitum, sed proprium illi nasum dexte

Psal. 36

14.

Psal. 6. 34

dent, quem iubenteum abscindere. Si tam audax est, si vult digitum magi cultro secare, serò sentit, se non digitum magi, sed proprium sibi nasum præsecuisse. Neque longè quærenda sunt exempla. Quoties Stygius artifex alterum iubet prouocari ad duellum? cur vnus alterum prouocat, nisi vt ei vitam adimat? At obseruatum est, sæpius cadere ipsum prouocantem. An non tunc dici potest? *Gladium euaginauerunt peccatores, intenderunt arcum suum, armarunt, & pyrio puluere instruxerunt fistulam ferream, addiderunt glandem plumbeam duplicem, ut deiciant pauperem, & inopem;* qui coactus est vel inuitus in duello comparere trucidandus, quia noluit arridere turpibus, vel ad vomitum vsque potitare; aut rapinas vnà exercere, rectus corde. Quid ergo fit? id quod per modum imprecantis prædixit Propheta: *Gladius eorum intret in corda ipsorum, & arcus eorum confringatur.* Rumpitur enim fistula: vel non redit ignem flix; vel trepidat manus iaculantis, vt plumbum in auras irritum expuatur. Itaque ictum excipit, qui ictum destinauit. Quin etiam audiuius, sæpe gladiū ipsum instar ceræ, reflexum, atque in se se redeun-

Psal, 36.

14.

redeuntem, illum ipsum, à quo vibrabatur, interemisse.

§. III.

Fur innocentem furti accusans bis suspenditur.

Sicut autem isti ad gladium suum iure damnantur, ita alij ad laqueum; ut iustitia summi Iudicis etiam de illis triumphet, qui in aëre sublimes conspiciuntur. Brevis est, sed ob inauditam malitiam incredibilis historia, nisi ab scriptore tam fide digno memoraretur. Coloniae S. Andreae Canonicus servum equo expeditum miserat ad decimas colligendas. Via illum ducebat haud procul à patibulo, in quo recens suspensum, dilapsis iam ceteris omnibus, animadvertens adhuc moveri, aliquid in eo vitae superesse, ex palpitatione, coniecit; tactusque miseratione, laqueum gladio incidit; restim laxavit, allataque in pileo ex proximo amne aqua hominem refocillavit. Qua refrigeratione recreatus, ad mentem, immò ad amentiam redijt suspensiosus. Adeò enim pertinax est furandi consuetudo, ut ne resti quidem ipsa se sinat tolli. Itaque resumptis viribus, desperatissimæ audaciæ fur, liberatorem suum ad proximam villam secutus est: ibi maleficium pro beneficio

repe-

Caesarius.
lib. 6. Il-
lustr. Mi-
rac. c. 246

reponens, manum iniecit in equi eius frenum, atq; elata voce clamare cœpit; eum equum suum esse, fessorem iniustum vi sibi illum abstulisse. Vociferatio homines acciuit; qui vndique accurrentes ex agris, & abigeo indignantes, nec audito quidem aut ad excusationem admissio necem decreuerunt; factoque agmine, rapuerunt ad furcam; & ad illam ipsam furcam de qua furem eques innocens paulo prius deposuerat. Erat enim illa vtrique loco communis. Nouum mortalium globum cum ad patibulum confluere vidissent viciniore illi, qui furem laqueo addixerant, accurrerunt & ipsi, interrogaturi, quid rerum gereretur. Ad patibulum vbi ventum est, viderunt abesse suspensum, & adesse alium suspendendum; cui datâ pro se loquendi copiâ, auditaque rei gestæ tota serie, vultumq; audacissimi furis haud parum licet sanguine suffuso denigrati agnoscentes, innocentem absoluerunt, calumniatorem autem patibulo suo reddiderunt. Qui proinde, iuxta prouerbium, suo ipsius laqueo captus, in ea ipsa cruce, quam alteri parauerat, bis pependit, quia sæpius meruit.

§. IV.

*Igne consumpti, qui tres pueros igne perdere
voluerunt.*

Nunc & in igne videamus iustitiam ta-
lionis. Neque enim tacendum est, quod
Daniel memorat, tribus pueris accidisse,
qui ipsi illæsi *ambulantes in medio ignis* spe-
ctandi spectauerunt eos, extra fornacem,
ardentes, à quibus iniecti fuerant. *Et non
cessabant*, ait Propheta, *qui miserant eos,*
ministri regis succendere fornacem, naphtha,
& stippa, & pice, & malleolis, & effundeba-
tur flamma super fornacem cubitis quadragin-
ta nouem: & erapit, & incendit, quos reperit
iuxta fornacem de Chaldeis. Quid isti? non-
ne ignem sibimet ipsis incenderunt? & sen-
serunt ignem, extra clibanum, quem serui
Dei in furnum calidum conditi non sense-
runt, suauissima aura recreati? Nimirum
sæpe illud ipsum malum, quod alijs homi-
nes machinantur, incurrunt; atque ijs,
quibus machinantur illud, in refrigerium
commutatur, vt illis tantò ægriùs sit, si vi-
deant, se non solùm, id quod voluerunt,
non effecisse, sed etiam technâ se suam in se
ipsos struxisse. Itaq; tres pueros, immò tres
viros illos, flamma illustravit, Chaldæos
supplicij authores deuorauit.

§. V.

Dan. 3.

92.

§. V.

*Calumniator in calcariam mittitur, in quam
alium mittere cogitabat.*

Ex 2. p.
Chronic.
Francisc.
l. 8. c. 28.
§ 1. Cate-
chismi
Granat.
l. 2. c. 27.
§. 10.

Haud absimile quiddam scribitur in vita
S. Elisabethæ reginæ Lusitanæ. Habebat ea
regina, inter ephebos, puerum insignem,
omnibus naturæ & gratiæ donis ornatum.
Nam & forma erat præstans, & ingenio
vigebat, & splendebat virtutibus; præser-
tim pietate, ac fidelitate. Sed ô quàm pe-
riculosum est, in aula eminere! Illæ ipsæ do-
tes, quæ puerum reddebant amabilem, in-
uidiæ eum obiecerunt. Erat inter eosdem
ephebos alius perditissimis moribus puer,
qui non poterat pati, quòd regina alterum,
præ se, præque ceteris æstimaret, & verò
etiam per illum tantas (quas solebat in pau-
peres expendere) elemosynas dispensaret.
Maluisset enim ipse esse quæstor, diribitor-
que, ut nummos, pro lusibus clependi ha-
beret occasionem. Cogitavit igitur diu, quo
eum modo amoliri posset, ipseque in officium
eius succedere. Haud vrilius ei consilium
incidit, quàm ut apud regem eum illis titulis
accusaret, qui ob gratiam, quam apud regi-
nam habebat, maximè probabiles, maxi-
meque eum suspectum posse reddere videbantur.

tur. Et valuit calumnia. Neq; indignatio sinebat regem, secundum leges, in reum inquirere; sed ipse sibi pro lege, quod suadebat in æmulum furor, statim exequi cogitavit. Egit itaq; cum calcarizæ fornacis magistro, summo silentio, & fide illius adiuratâ, ut cum tali die, & hora puerum ad illum misisset, quæsitum: **NVM MANDATA FECISSET**, illico eum, sine vlla misericordia, siue Superos, siue inferos inuocantem, arreptum in fornacem calcariam iactaret, infelicibus flammis vstulandum. Aderat iam dicta dies, aderat & hora constituta, qua innocentissimum adolescentulum ad se vocatum ire iussit actutum ad officinam Calcariam, atque artificem interrogare, **NVM MANDATA FECISSET?** It puer, ignarus ad quid mittatur. In via dum est, audit sonitum æris Campani, quo significabatur hostiæ sacræ ad populum ostensio. Qua igitur erat pietate, & more suo, ad templum diuertit, hostiam adoravit, atque ad finem vsque sacrificij inibi supplex perseueravit. Inde egressus, in alio itidem, atq; alio templo dari signum consimile audiuit, ad quod, & illa templa pius viator subiuit. Interea temporis hora quoque à rege data præterijt.

P

Quam.

Quamobrem rex, qui exitum rei vehementer scire desiderabat, illum ipsum puerum, calumniatorem, à quo fuerat innocens sceleratè delatus, currere iussit ad calcariam, sciscitatum è magistro: NUM MANDATA FECISSET? Cucurrit puer inoffenso pede, neque ad vllum templum diuertit, non solitus scilicet ante aras moram trahere, aut precibus tempus dare. Ad calcis conficiendæ magistrum vbi peruenit, & NUM MANDATA FECISSET, quæsiuit, ille hunc esse puerum ratus, de quo rex mandatum dederat, inopinatò in eum inuolauit, arreptumque in calcariam proiecit, nec quidquam regis auxilium opemq; in amplexu, clamantem. Arsit igitur, & in cinerem redactus est, in illa ipsa fouea, in qua alteri exitium erat architectatus. *Atque hoc modo summus ille Iudex innocentis causam tutatus est, & reus debito supplicio affecit, & in eum illud malum conuertit, quod ipse alijs moliebatur, ut facere solet. Hoc casu rex veritatem agnouit, & pœnâ huius tam inopinati exitus alterius pueri innocentiam, & alterius improbitatem cognouit. Ite, maligni, & perniciem alijs coquite; est in cælo, qui vos illo ipso igne torqueat, quem alijs excitatis; immò opratis.*

Nec

Nec refert, siue ignis is sit, siue aliud elementum, aut bellua deuorans; quæcumque mala vos alijs paratis, scitote etiam paria pro vobis superesse: immò illa ipsa in vos posse reuerti. Nam ouum ouo tam simile non est, quàm historiae modò recitatae, seu historia, seu fabula, ex Italico authore ferè verbatim huc apponenda, in documentum calumniatorum, licet ea poenam ignis non contineat, sed bestiarum.

§. VI.

Alius similis calumniator, similia passus.

Selimo Constantinopoli Turcis imperi-
tante, captus à Piratis Lamprinus adoles-
cens quidã cum formâ, & corpore elegans,
tum animo ad omnem virtutem excultus,
eidem Tyranno vt mancipium muneri est
datus. Qui Tyrannus etsi truculentissimus
aliàs vitam extorquere captiuis Christianis
soleret, generosa tamen indole commotus
vitæ ei gratiam obtulit, si eiuraret Chri-
stum. Erat tum annorum XV. oriundus ex
Corfu, ac quòd tenerâ ætate rerum careret
experientia, nec ita quæque suis momentis
metiretur, ingenti terrore perculsus, &
præsenti necessitate adductus imminentis
horrendi supplicij metu, si aliter faceret,
externo

Io. Bape

Girald.

Cinthius

Hecaco-

michorù

p. 2. de-

cad. 8.

Nouella:

6. fol. 135.

Venet.

1584. 41

externo cultu subscripturum se Machumetanigenarum superstitioni finxit, in animo soli Christianorum interim Deo facturus sacra, quoad melior adspiraret aura. Hoc facto, ut elegantia, ita gratia in dies apud heorum crevit, quod multis, qui iam olim in aula seruibant grande peperit cordolum. Erat inter cæteros Zelimus quidam, quem ita exosum habebat Selimus, ut de illo interficiendo cogitaret; hic Zelimus aduertens, quàm bono apud Selimum loco esset Lamprinus, eo patrono se receptum in gratiam obtinere posse confidere cœpit, quare illum compositissima ad omnem submissionem oratione rogavit, ut, quando ab Imperatore nihil non facillimè posset obtinere, antiquo dignitatis pristinae loco redere ne grauaretur, quo excidisset, secretarij nimirum cubicularis; promittens, se gratiam, quàm posset maximam beneficio huic immortalis redhibiturum. Erat eius ingenij Lamprinus, ut in perditis eum diem & horam sibi numerandam arbitraretur, qua non obsequium alicui gratificatus fuisset, quare liberaliter promisit, si quâ re patronum eius agere posset, haudquaquam intermissurum occasionem; nec multò post eam

eam nactus, tam strenuè rem eius egit, ut
pro fratre meliùs facere non potuisset.
Calorem tantum admiratus Selimus, nescis
tu, bone, quid petas, ait, Eà enim est mali-
gnitate naturæ Zelimus, ut sperari ab eo nil
boni quicquam possit, ac quamquam mon-
tes polliceatur aureos, plumbeum non præ-
stabit teruncium, id quod multiplici me-
jam dudum docuit exemplo, inde plures
mihi sunt & graues causæ, cur inuisum ha-
beam atque execrer. Ne tamen tibi, quem
tantopere diligo, rusticè aliquid negasse vi-
deri queam, Esto sanè in tuam gratiam,
reddo illum officio, quamquam animus iam
præfagiat, cessurum id in vtriusq; nostrum
grande & exitiale malum, nî Deus auertat.
Senties, & vtinam vel maximâ calamitate
tuâ sentias, spem de ipso à te conceptam tur-
piter esse falsam, promissa ventis tradita,
pessimam tibi relatam gratiam. Lamprinus
his omnibus nihil motus, vbi gratias egit,
Zelimum Imperatori stitit, qui disertis ver-
bis ei denuntiauit, non alterius ope, quàm
Lamprini eum patrocínio dignitati esse re-
stitutum; daret ergò operam, ut memor
beneficij, ita se gereret, ne neutrum pœni-
tere posset: id quod se accuratè facturum.

appromisit. Magnas sæpe, spes vna; facit promissiones; quæ, vbi res habetur, abeunt in obliuionem. Vnde & Zelimus, ne vllum in aula & gratia Principis priorem haberet, vbi primùm sibi persuasit, non malo se esse apud Selimum loco, continuò consilium agitauit, quibus machinis efficeret, vt gratia Lamprinus excideret, & dederetur neci. Multa secum ad id efficiendum volutaerant, excogitaueratque, sed nullis se profecturum aliquid sibi poterat persuadere artibus, quòd ita in amoribus Selimo Lamprinum esse ægrescentibus inuidia oculis videbat: tandem tamen hanc stropham adinuenit. Erat inter Vxores Selimi Tamulia quampiam principe loco, quam ad insaniam diligebat: Ortu illa quidẽ Christiana, cæterum, quòd à piratis ex Corfu abducta, in eius potestatem venisset, & ob formæ elegantiam haud displicuisset, vt vitæ consuleret, multoties à Tyranno sollicitata, itidem in speciem, omisso Christo, Machometigenis religione accedere se simulauit.

Huius curam Selimus fidissimo sibi, vt credebat, Lamprino credidit, imperans, vt non aliter atque oculos eam suos obseruaret & coleret; id quod se facturum diligentiùs

gentius propensissimè stipulatus est: eoque magis, quòd sororè eam esse suam cognitū haberet atque perspectum, videlicet eodem aliàs fato anno superiore Byzantium raptā à piratis, quo ipse fuerat: vnde & fiebat, cū Tamulia etiam non nesciret iisdem se cum eo parentibus genitam, vt agerent inter se confidentissimè, ac deliciarentur, nemine interim quopiam altero conscio, tam arctam sanguinis necessitudinem intercedere.

Ex hoc tam hilari, & libero agendi inter se modo sementem cepit Zelimus inuidiæ, & odij, nactusq; materiem cudendæ exitialis fabæ Lamprino. Nam cū veluti Selimi secretarius, illi aliquando confidentius colloqueretur, eò diuertit orationem, vt diceret, à magnatibus maligno fato sæpe numero reijci famulorū fidissimum quemque, & officio dimitti, cū é contrario ignauissimi quique maxima quæque apud eos possent, & ad summos honorum gradus prouherentur, qui res interim infidelissimè administrarent, atque huius rei exemplum, vt non longè abiret, peti posse ab Lamprino, quem ex capto, & capitis damnato Selimus in tantam dignitatis fastigiū

extulisset, vt quod vnum ex mortalibus haberet expetitissimum, charissimumque Tamuliam ipsius fidei commiserit, quid autem dein? Responderetne expectationi, & toracantis Principis sui beneficijs? immodè verò per summum scelus ita cum ipso agere Tamuliam, vt si maritus esset, nec dubitare se venisse illum in partem tori Imperatoris, nisi fortè illa iræ tuæ furores extimescens, facinus quo minùs perpetratum sit oblitesceret. Hic Selimus, vide quid dicas, ait. Scis quantis nominibus Lamprino sis obstrictus, quidquid es, ac quantus es, ipsius es, ipsius beneficio non solùm spiras, sed in amicitiam nostram admissus palatinis facilè omnibus antistas. Et benefactorem tuum tantum, tam mihi fidum, tam charum, de re tam turpi ac nefanda apud me audeas sugillare? quem si etiam grauissimè deliquisse haberes compertum, vel cum vitæ tuæ periculo supplicio deberes subducere, nunc vltro carnicinæ obtrudis, & quod crudelitatem transcendit, innocentè, nam quid de obiecto adulterio conuincas? cui Zelimus: si eius dumtaxat obligationis, quæ mihi cum eo intercedit, rationem habere liceret, equidem silentio hoc erratum & amici, & patroni

troni maximè obruissem. Nunc, cùm me pluribus, & potioribus nominibus Maiestati tuæ obstrictum intelligam, nec potui, nec debui intermittere ad te referre ea, quæ ignorata cum summo dedecore irreparabilem tibi cladem poterant adferre, præsertim cùm perfidia tanta pro summâ fide habita summis laudibus à te sit de prædicata, & tantùm non sublata in cælum. Cùm contra contenderet Selimus, ad se signū hactenus nullum libidinosæ proteruiæ peruenisse, sed talem se præstitisse Lamprinum, ut ne optare, aut fingere potuerit aut voluerit castiorem. Nihilominus, his auditis, Zelimus propositum vrgens, nam quid miri sit, inquiebat, si exterus, & religionis nostræ hostis os tibi sublinat! obsequium se Deo præstiturum existimabit, si malè tibi facere possit: iniurias tibi à se illatas summâ gloriam interpretabitur, Quid, quòd Tamulia ut eiusdem religionis, ita & patriæ esse perhibetur? Sic quando tu totam esse tuam tibi persuades, in consortium non inuita receptura est suum ciuem, quid si mater fiat? quid si tu curruca aliena educes pignera? quid si spurij illi, te senescente, imperium sibi vendicent Orientis? Et quæ cum matris

P 5 lacte

lacte suxere popularibus nostris vel insill-
lent, vel obrudant Christianæ superstitionis deliria? quæ quanti sint momenti, equi-
dem tibi, Imperator, expendenda relin-
quo. Auditis hinc suspicio orta est in ani-
mo Selimi; fidem tamen tribuere noluit
prius, quàm signum quoddam ac vestigium
facinoris ipse deprehenderet, neque enim
amoris magnitudo, quo æquè Tamuliam,
ac Lamprinum prosequeretur, præcipitare
feralem sententiam sinebat; vtque certi ali-
quid de ijs concluderet, obstare beneficio-
rum erga eos multitudinem, quâ eos sibi de-
uinxerat, sentiebat. Itaque conuersus ad
Zelimum, Quod si calumniatum esse te de-
prehendero, stomachabundus exclamat,
Ea supplicia mansura infelicitatem tuam
scito, quorum acerbitas ijs experiunda
erit, si proditoriè, aut perfidè mecum eos e-
gisse comperiam. Argum agam, & si quod
scelus est in apertum producam; vbi nul-
lum erit, senties, & quidem proximo malo
tuo, quàm mihi displiceant erga benefa-
ctores ingrati. Obtulit ille corpus, si sci-
ens falleret, dolouè malo inuidiam conflag-
ret Lamprino, supplicio vel Phalaridis tau-
ro immaniori. Imbiberat jam tot calum-

niss

nijus venenum zelotypus, & quiduis, quod diceret ageretue Lamprinus, in deterius rapiēbat. Ita crescente in dies suspicione, factum, vt cūm alia pertractaret cum Selimo Zelimus, is vltro de Lamprino sermonem inferret, ac se nunc demum intelligere affirmaret, quò spectarent familiares congressus Tamulix, & Lamprini. Nam vt mordicus tori fidem obseruaret Tamulia, vero tamen simillimum sibi videri, Lamprinum illi, plus quàm sit necesse, familiarem. Sed diespiter me perdui, exclamabat, nisi atrociter luet subsessor thalami nostri, indignus, qui pereat ab humana manu, lacerabitur à feris. Incredibile dictu est, quàm audire hæc iucundum fuerit Zelimo, confirmanti Dominum, vt si posset, crudelius etiam fauaret in Mœchum.

Erat Selimo viuarium diuersis refertum, bestijs, vt leonibus, pantheris, tigrilibus, quas gratissimo subinde inter se spectaculo committebat. Huius mansuetarium cūm ad se accersiuisset, imperauit, vt, sicut erat, leonibus deuorandum obijceret, quemcumque vesperi ad ipsum amandasset, rogaturum, *An executioni mandasset, quæ Imperator ei dedisset in mandatis?* Leontarchus, ne
paria

paria cogere tur perpeti, memori mente imperata reposuit, & Orco futuram victimam est præstolatus. Subinde Selimus cum Lamprinum ablegasset ad Leontotrophum, quaesiturum, num quæ Imperator ei dedisset in mandatis, perfecisset, nescio quæ insolita hominem incessit religio, reputantem secum insolitæ legationis insolentiam, hominis in aula in paucis spectati ad homuncionem è plebis sentinâ: eapropter animo aliquid mali præfagiente, secessit in frutetum. Et cum in genua se precabundus abiiecisset, versis ad cælum oculis sic Deum cœpit compellare. *Scis ô Cardiognostes, animi imbecillitate eò (prò dolor!) me abreptum, ut cum tua sacra medullitus sola venerer & amplectar, sacrilego fuce me Mahumeto quoque addictum ausus sim simulare. Certè numinis tui reuerentia numquam excessit pectore, neque animus præter te quemquã adoravit, ut par est, Deum. Quare demissimè flagito & obtestor, ut calamitosa illa fragilitate mea insuper habita ne dedigneris clementi me respicere obtutu, & si quod me ex imperio heri, quo nunc perfungor, manet infortunium, id benignè auertere. Quin verò & iram pandis, per quam è turpissima hac servitute euadam? ut, excusso Mahumeto, palam pessimo*

possim preces tibi allegare, vti nunc miser in secreto, te conditorem assertoremq; meum promissimo assensu adoro atque veneror. Subinde amuleto sacrosanctæ Crucis frontem, & pectus obarmatus, quò destinatus erat pergere institit. Porrò haud aberat Zelimus, cùm Selimus mandata dederat Lamprino, quare cùm ad summam votorum desideria tandem sua tendere intelligeret, nihil prius habuit, quàm vt ad leonum caueam, & ipse quoque contenderet, hostisque sui internecone tristissima crudeles pasceret, oculos, & si ita daretur occasio, ad maiorem rabiem leones inhortaretur. Illico ergo & ipse se quoque dedit in viam, ac dum precibus tempus exigit Lamprinus, Zelimus prior leontarcho occurrens sciscitatus est, Ecquid mandatis Imperatoris paruisset? ille, qui catharma futurum trito calle manebat, vbi symbolum inaudijt, quod à rege morti sacratum leonibus addiceret, protinus hominem inuasit, & nequiquam reluctantem bestijs lacerandum obiecit, nec potuit eum multoties imploratus seruare Mahomet, nec truces minæ, nec submissæ preces, nec amplæ pollicitationes, nec, pro quo erat succedanea victima,

ma,

ma, imperatorio iussu carnificinæ Lamprinus jamiam adfuturus, quin ita foedè tractaretur, vt Pentheus, Absyrthusue mitiùs sit habitus. Iam sepulchrum nactus erat ingratus Zelimus in leonibus, cùm aduenienti Lamprino Leontarchus, nempe rescire cupis, inquit, an Cæsaris imperio perfunctus sim! Et annuentem illum ad caueam duxit, ossiumque reliquias cum infelicitate, deinde & vestes quoque ostendit, addiditque, summa vociferatione contempsisse, non se, sed Lamprinum quemdam, vt belluarum ingluuiem saturaret submissum; præstolaretur igitur tantisper; mox adfore, se hæc insuper habuisse, & potius Cæsaris imperium, quàm huius tergiuersationem, & insidiosa lamenta curasse. Ex hisce haud difficulter didicit Lamprinus & scelus in authorem recidisse, & miseratione diuinâ votorum se suorum factum esse compotem, quare actis Deo gratijs statuit se in Christianam libertatem asserere. Solitus erat aliàs animi subinde gratia domitare Asturconem Imperatorium, quo ipse vtpote velocissimo utebatur, cùm pugnarum ferarum spectatum concederet, hunc fugæ suæ aptissimum iudicauit. Ergo vbi caussatus

tus

tus mandatum à Cæsare, eum conscendit,
 ac nemine interpellante, ad Christianorū
 fines in Sclauoniam terendit, quò vbi ve-
 nit, nihil habuit antiquius, quàm Ecclesiæ
 Orthodoxæ vt reconciliaretur. At Selim-
 us, qui nihil dubitabat Lamprinum à le-
 onibus deuoratum, cùm desideraret Zeli-
 mum, nec quisquam, quid eo ageretur, ra-
 tionem posset reddere, rei insolentiam haud
 modicè est miratus, interiectis diebus non-
 nullis sterni Equum iussit, vt Ferarum pug-
 nis intenderet, at strator se illum pronuper
 Lamprino cessisse respondit, qui principis
 eum nomine sibi cedi voluerit, ardui nego-
 tij expediendi causa. Obstupescens Impe-
 rator si viueret Lamprinus, Ecquem ergo
 Leontotrophus feris obiecisset est percon-
 tatus? cui ille, eum videlicet, qui primus ex
 se sciscitatus esset, *Num qua ab Imperatore
 habuisset in mandatis, effecisset, Zelimum;*
 idque se eidem Selimo per paulò pòst su-
 peruenientem Lamprinum significari cu-
 rasse. Mox Selimus haud absurdè est suspi-
 catus, per calumniam structas esse à Zeli-
 mo Lamprini vitæ insidias, atq; vtique san-
 guinolentum animum, oculosque dum il-
 lius carnificina exaturare conaretur, ipsum
 cecidisse

cecidisse in foueam, quam innocenti ef-
foderat, diuinæque prouidentia sapientissi-
mam adorans dispositionem non potuit
non vehementur commendare, ingratis-
simum bipedum ingrati animi dignum re-
tulisse præmium. Sparserat iam longè late-
que fama, ob id, quòd Tamulix pudicitia
infidiatus fuisset Lamprinus, Imperatoris
imperio ad bestias damnatum, & ad ipsius
quoque Tamulix aures pertulerat, quæ
haud parum mœsta, ob fratris laniemam,
tantò postea magis exhilarata fuit, vbi,
quod factum erat, reipsa intellexit. Nam
postquam domum venit, Lamprinus ipse,
vt mendacium refelleret, honorisque in-
demnitati consulere, scriptis ad Selimum
litteris, per calumniam famam suam arro-
sam est questus, de quo ne dubitandi locus
esset, nolle se ipsum ignorare assererat,
Tamuliam iisdem esse parentibus procrea-
tam, quos ipse pro suis meritò agnosceret
& veneraretur. Cùm verò sibi constaret de
iniquissimè se apud eum traducto, & capite
suo in periculum adducto, coactum fugâ se
bi consulere Equi beneficio, quem ne aut si-
dei defuisse, aut quicquam alienum surri-
puisse posset argui, cum hisce Domino re-
mittere

mittere. Acceptis litteris, & agnitis à manu Lamprini, Selimus rogavit ex Tamuliâ, Ecquæ ipsi necessitudo intercederet cum Lamprino? Non alia, ipsa respondit, quàm sororis cum fratre, neque enim diffiteri possum, fratrem illum esse meum, quo audito, duplici ex capite dolere cœpit Selimus, quod & perperam fidem improbissimo sursurroni adhibuisset, & interim fidelis ministri officiositate excidisset: cumque nihil non industriæ adhibuisset, vt domum reconcilaret, frustra tum fuit. Vbi autem nequijt id homini persuadere, admirabili in barbaro vrbantate, & donis coluit multis. Et verò non perfunctoriè est cohortatus, vt quam sibi integritatem, & fidem præstitisset, eam, cuicumque tandem domino operam addiceret, præstare neu omitteret. Post paucos menses, cum mortuus esset Selimus, Tamuliam magnarum opum reliquit hæredem, quæ pertæsa Mahometanismi, & cupida Christianismi, de eo certiozem fecit fratrem, maximopere obtestata, vt se conueniret, & ad suos abduceret. Hic, impetrato ab Solimanno Selimi successore commeatu, Constantinopolim veniens in patriam auexit sororem, quæ temporalium rerum

Q

rum

rum satur Monacham induit, & quarum
 Domina erat diuitiarum, fratri transcripsit,
 qui lautè ipsi necessaria, & socijs Virgini-
 bus subministravit, vt cœnobium reddere-
 tur sanè opulentum. Atque ita malignus,
 ingratusq; calumniator miserè periit, Lam-
 prinus seruitute exemptus abdicauit se su-
 perstitione, liberauit sororem, & cum ea in
 Orthodoxa religione multo dehinc tempo-
 re felicissimè prouixit. Huc vsque Ioannes
 Baptista Giraldus: quæ si ad suprâ memo-
 ratae historiæ imitationem à calcaria ad ca-
 neas bestiarum tracta sunt, & Poëtice nar-
 rantur; tamen ingenium calumniæ, pœ-
 namq; talionis ad vitium depingunt: quod
 vitium nullis satis vel historijs, vel fabulis
 potest castigari. Nunc ad ignis elementum
 reuertamur, vt ijdem vrantur magis, qui
 calumniantur.

§. VII.

*S. Ignatio Loyola ignem imprecantes, vel mi-
 nitantes, quali igne puniti?*

Nicol.
 Orland.
 in hist.
 Soc. IESV
 t. 1. lib. 1.
 n. 58.

Compluti Ioannes Lucena pius sacer-
 dos dum, comite Ignatio Societatis IESV
 authore, stipem corrogat, homo nobilis, v-
 troque conspecto, & cognito ex Lucena, quem
 in usum eleemosynæ cogeretur; reprehendens

etiam

eum, quod id hominum genus foueret; graui
 cum stomacho, elata voce, & multis audien-
 tibus, Male ego incendio peream, inquit, nisi
 iste (Ignatium demonstrabat) meretur incen-
 dium. Dictum, factum. Nuntius eodem die
 perfertur, natum Carolo Quinto Casari filium
 (is fuit Philippus postea rex Hispaniarum,
 appellatione ea secundus) cuius natalem dum
 tota Hispania, pro seque, priuatim, ac publice
 Complutenses de more festis ignibus gratulan-
 tur; ille quem dixi nobilis adium suarum tur-
 riconsensa, ibique illapsa forte scintilla in pyrium
 puluerem, quem ad illam celebritatem multum
 subuexerat, miserrimo incendio conflagrauit,
 conditionem fideliter implens, quam sibi tulerat,
 si mentiretur: eodemque se & mentitum igne de-
 monstrans, & temerarij mendacij poenas exol-
 uens. Ille achrymanit ad funestum casum Igna-
 tius. Et certe, inquit, me enim uero perinuito,
 hunc sibi exitum ipse optauit; ac cecidit. Quam
 autem eo inuito illa ignis talio nobilem
 corripuerit, intelligi potest ex alio facto,
 quo, pro igne sibi suisque socijs parando, lon-
 ge alium reprecatus est ignem. Roma anno
 1546. Religiosus quidam eruditus, ex amico ini-
 micus factus, inuidia extimulante, grauiter in
 Ignatium exarsit: qui etiam iactare cepit, om-

Petr. Ri-
 baden.
 lib. 5. de
 vita S. Ig-
 natij c. 24

nes nostre Societatis homines, qui in Hispania essent, à Perpiniano Hispalim vsque, igni se traditurum: idq; Ignatio, qui suis verbis renuntiaret, misit. Cui Ignatius per eundem scriptura respondit. Tu quidem, quot quot nostri in Hispania sunt, cremandos te curaturum dicis: ego verò id dico, & opto, ut & tu charitate flagres, & amici tui, ac necessary, non solùm, qui in Hispania, sed qui in uniuerso orbe terrarum sunt, Spiritus sancti igne inflammentur & ardeant: ut perfectionis culmen adepti, diuinam gloriam angeant magis, & illustrent. Quod si quid, contra me, bone pater, habes, Iudices Rome sunt, Gubernator, & Vicarius, qui nunc summi Pontificis imperio, res nostras cognoscant, ut sententiam de illis ferant: ad illos referas, queso, antequam sententiam pronuntient, ut ego, si quid debeo, solus exoluam, & corpore meo potius satisfaciam, quod mihi quidem erit incursissimum, quam alij, qui in Hispaniâ sunt, nullâ sua culpa, pœnas indebitas pendant. Rome apud S. Mariam de Strata 10. Augusti. 1546. Superiorem talionem à Deo fuisse, dubitari non potest, ut ab imprecando deterreamur; hanc ab Ignatio profectâ, diuini Spiritus ignem, pro dirissimis flammaram minis, optante, legimus, ut imitemur.

mur. Hoc enim faciens, carbones ignis conge-
res super caput eius, ait S. Paulus, hoc est,
ita inflammabis ad redamandum, quasi car-
bones ignitos charitatis & amoris super
eum effudisses. Siquidem, S. Augustino te-
ste, nulla maior est provocatio ad amandum,
quàm praevenire amando.

Rom. 12.
20.

S. Augu-
stin. tract.
de cate-
chiz, ru-
dibus.

§ VIII.

*Cineres sacros ridens qui Bacchanalia celebra-
rat, cineribus plectitur.*

Ceterùm aliter Sanctorum charitas optat
inimicis, aliter divina iustitia reponit; cuius
est iisdem quoq; rebus plectere impios, qui-
bus peccauerunt. Nam siue ad ignem spe-
ctant cineres ab igne facti; siue ad aërem,
quem impleuerunt, Theodoricus familiã
comes in Vuieda, professione religiosus, te-
stis est, Confluentiæ carnificem, officio ma-
gis, quàm moribus infamem, tamen Bacchi
tempora satis genialiter traduxisse. Itaque
feriã tertiã, cum non solùm diem totum,
comestationibus comotationibusq; com-
bussisset, sed noctem etiam ipsam diei iun-
xisset, manè rursus sitiens socio comite in
tabernam vinariam intrauit, antè, quàm
cineres sacros, de manu sacerdotis, vertice
impositos excepisset. Eo nimirum modo

Cesarius
Illustr.
mirac. lib.
10. c. 53.

Q 3

dicebat,

dicebat, carnes hesternas esse abluendas. Iam allatum erat vinum, iam litabatur Baccho, atque esui carniū exequiæ celebrabantur, cū ecce signum datur, & pulsu æris Campani homines ad officium Missæ conuocantur. Itur vndique ad templum: neque in ea ipsa taberna quisquam domi remanet, præter hos duos calicum trahones; quorum tamen alteri pocula non ita cordi fuerunt, vt carnifici salutaria non suggereret, quem his verbis est allocutus: *Certe modò diu nimis expectamus, eamus ergo ad Ecclesiam, propter sacros cineres. Cui ille mysterium cinerum irridendo respondit: Sede, ego dabo tibi cineres, & tu mihi; tollensq; cineres de foco iactauit super caput eius. Numquam impunè in sacris rebus luditur. In alijs peccatis sæpe pœna differtur, in hoc plerumq; culpam ipsam comitatur. Nam ecce vix cinerem manu sparserat, cū illicò irrisionis merces subsecuta, tantum pulueris traxit.*

Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.

Itaque nubes cinerea vndique circa os, & faciem, & totum caput eius ita aërem impleuit, vt plenis follibus ei insufflari videretur. Monstro territus altissimè exclamauit.

Quan.

Quando autem clamando os aperuit, tantū cineris hausit, vt propemodum interclusa vocis via suffocaretur. Exciti è templo & vicinia multi prodigium spectarunt, vtque miserum seruarent, in proximam insulam traxère, in qua nullus puluis, sed omnia gramine vestita erant. At neque ibi quies impio fuit, aere ipso in cineres mutato. Denique quocumq; fugit, pœna eum secuta est; in pomerio, in solario, in ipso Rheno, vbi que cineres eum infestârunt, à turbine acti; neque antè desierunt, quàm sacrilegi iocici supplicium sustinens suffocatus extingueretur. Ita in cinere peccauit, in cinere luit. Quod exemplum non solūm hæreticis terrore esse debet, quibus consuetum est, ritus sacros Ecclesiæ irridere; sed etiam Catholicis seriò inculcandum; quorum multi, quia Bacchanalia ita in seram noctem extrahunt, vt ad cineres excipiendos, die altero, præ somnolentia, surgere non queant, morem sanctissimum, antiquissimum, & miraculis confirmatum insuper habent; & nihili faciunt. Voluit eo ritu Ecclesia homines commonefacere, pœnitentiæ, humilitatis, mortalitatis. Nam priscus mos est, Luc. 10. vt in cilicio & cinere pœnitentia agatur. Et 13.

Q 4

sub-

submissi animi argumentum est, non com-
ptum, non ornatum, sed sordidatū incedere,
Gen. 3. 19. Deniq; ipsius Dei vox est, *Puluis es, & in pul-
uerem reuerteris*, qua voluit primum homi-
nem docere, eum reuersurum in terram, de
qua sumptus erat. Quòd si igitur prædictus
homo, alioqui minimè malus, ob leuem iocum,
adhuc hesternæ crapulæ stolidus tan-
topere est punitus, videant alij, qui mera
malitia, aut pertinacia in diuinos ritus sunt
blasphemi, quid mereantur.

§. IX.

*Maxentius aquis machinatus malū Constanti-
no, aquis perit.*

Sed nunc ad aquam veniamus, videamus
que, an ibi quoq; pœna talionis reperiatur?
Et reperitur sanè. Maxentius Imp. accepto
nuntio, Constantini Magni copias Italia
fines tenere, exercitum eduxit, sed in foro
Iulij crebris prælijs deiectus, coacto milite,
cum copijs suis ad mœnia vrbis refugit, ijs-
que se continuit. Quintus tum agebatur an-
nus Imperij Constantini. Maxentius soli-
citus de belli euentu magam consuluit (ni-
hil enim vniquam sine muliercularum, aut
augurum responsis supersticiosus Imperator
gesserat) *magis improba prospera omnia
polli-*

pollicetur, si prius cæsis infantibus placaret
aduersa numina. Quod summa vanitate,
cruentus princeps, facile perfecit, secto in-
fante. Iusserat autem antè, nauibus ad de-
cipulam compositis, fluuium sterni, & su-
perpositis pontibus exæquari. Cùm itaque
ei diem & horam, quando educendus exer-
citus, & manus conferendæ essent, maga-
præscripsisset, sacris suis peractis, omnia ma-
gæ consilio egit; plenusque vana spe, prior
ante exercitum suum furibundus è portis
proruit vrbis; immemor præ nimia vecor-
dia fraudis à se fabrefactæ, pontem cum
paucis aggressus, in profundum mergitur
cum equo, nec vsquam cadauer eius postea
inuentum. Ad hunc modum aquis haustus **Exod. 14.**
est nouus Pharaos, in quas voluit, doloso **18.**
ponte, religiosum & pium Imperatorem
Constantinum præcipitare. Ita proprium
authorem machina percussit.

§. X.

*S. Emmerano, in siti, non præbens potum, siti-
ens insanit.*

Ad hanc classem pertinet aquæ potus **S. Cyrinus**
Emmerano Episcopo Ratisponensi negatus, **Episc. in**
de quo scribit Cyrinus Episcopus, cùm ei **vita eius;**
in grauissimis tormentis constituto, à diui- **cap. 9. 12.**
nis **apud Suri-**
22. Sept.

Q 5

nis laudibus & Psalmis Davidicis non desisti carnifices linguam excidissent, & abijissent, aduolasse è latibulis suis clericos, cum vicinis mulieribus. Nutu igitur ab his, corpore sanguine destituto, aquæ haustum petijt. Cui Vitalis presbyter & interpret eius, vir alioqui pius & religiosus, non sine commiseratione ac lachrymis dixit: *Quid vis refocillari, cum sis membris corporis destitutus? Meo quidem iudicio rectius tibi mortem optaris, quam tot affectus iniurijs vitam producere velis.* Vbi ergo fortissimus martyr intellexit presbyteri sui animum secus affectum, quàm expediret, collecto spiritu, & mutilatâ linguâ, verba, ut poenit, explicans, ita eum affatus est: *Non tibi in mentem venit, saepe me dixisse, neminem ad mortem festinare debere, sed potius optare, ut differatur, ut possit pijs intercessionibus faciẽ Domini præoccupare, ut detur spaciũ infirmis, ad agenda pœnitentiam, propter ea, quæ infirmitas humana perpetravit? An verò pigritia tua molestum videtur cruentum refrigerare pectus? Ecce nunc temporaria vita hanc ego propono pœnam, ut quoties ori tuo potum applicueris, mentis inops fias; nec tamen cuiquam noceas, sed inobedientia exemplum de te prabeas.* Dixit hoc

hoc vir sanctissimus, & ut dixit, ita euenit. Tanti fuit sitienti Martyri haustum nega- uisse; sic luit, qui sitienti non succurrit. Quid luent illi, qui Martyrum Domino cla- manti *Sitio*, haustum negant? Neque enim in cruce dumtaxat olim clamauit, clamat adhuc quotidie in miseris, in pauperibus & ægrotis, & quàm pauci sunt, qui de cra- pula sua aliquid detrahant vini, ut ad ægro- tos refocillandos id mittant? An non tali- onem metuere debent? an non & illi vicif- sim aliquando clamitabunt, *Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret lin- guam meam, quia crucior in hac flamma?*

Ioan. 19.
28.Luc. 16.
24.

§ XI.

S. Wilibrordus pœna talionis afficiens auarum.

Potest sanè seuera illa supremi iudicis sententia conijci, ex assessorum illius sen- tentia, qui si in hac vita pœnam illam irro- gant, ut siti plectant, & aqua interdican- t ijs, qui non refrigerant sitientes, quid in altera vita fiet? Refert Albinus Flaccus Alcuinus Apud Suidam Caroli Magni præceptor, S. Wilibrordum riu tom. 6 Traiectensem Episcopum magnis aliquando 7. Nou. in itineribus in Frisiam profectum, ad Chri- cap. 9. vi- tæ S. Wi- stum librorum.

stum annuntiandum, laboreque fatigatum, in cuiusdam opulenti hominis pratis lassos de via equos paululum refocillare voluisse: Sed, vt plerumq; diuitiarum comes est auaritia, diuitem illum id minimè tulisse, eaque propter equos cædere, & è pascuis abigere cœpisse. At Wilibrordus, placido vultu, & mitibus verbis, Desine, inquebat, nobis iniuriam facere; nihil enim tibi damni inferre, sed necessitate pressi, hîc quiescere volebamus. In Dei negotio versamur, Dei opus est, ad quod agendum proficiscimur, in partem mercedis tu quoque venire poteris, si nobis fueris adiumento, memor illius: *Qui vos recipit, me recipit, & qui me recipit, recipit eum, qui me misit.* Itaque nobiscum amicum accumbere, & te, aliquantulum bibens, vnâ reficere; vt in domum tuam cum benedictione reuertaris. Lapidi loquitur, qui loquitur pertinaci. Itaq; nihil ille motus Episcopi mansuetissima humanitate, etiam conuicta in eum regessit, spretaque ad vnâ bibendum inuitatione, dixit: *Tu quidem me hortaris bibere, & pacem tecum inire; scito certissimè quòd tecum bibere pro nihilo habeo.* Quod verbum ex ore eius rapiens vir Dei respondit: *Si non velis mecum bibere, non bibe.* Hæc dixit,

Matth.
10.

dixit, & actutum cum focijs, eo relicto, dis-
cessit. Inhumanus autem ille diues etiam
ipse domum concessit, sed mox adeò siti-
uit vehementer, vt ardere videretur; quæ
fuit prima plaga. Sensit autem & alteram
longè grauiorē. Nam cum ita siccus æstua-
ret, anhelaretque, bibere nec vlla vi, nec ar-
te medicorum valuit, nulla vel vini, vel al-
terius gutta, per fauces illius descendente.
Ac, ne breuem fuisse pœnam existimemus,
per annum integrum durauit. Quare agni-
ta tandem superbiæ suæ culpa, Wilibrordi
reditum summis votis exoptauit. Itaque
vertente anno reuertenti obuiam se portari
optauit, ei que peccatum suum confitens,
pœnamque, quam patiebatur, aperiens,
Christi amore, eâ exolui flagitauit. Wili-
brordus, vt erat clemens, non solùm igno-
uit, sed etiam culpa pariter ac pœna remis-
sa, iussit eum è suo calice bibere. Bibit, &
poculum, quod priùs contempserat, suo
damno, jam optata benedictione sensit sa-
lutare, sanus enim domum rediuit, impo-
sterum semper, quoties sitiret, Wilibror-
di recordaturus. Nimirum sapuit hic ictus,
prudentiùs facturi sunt, qui ante ictum sapi-
entes, dum ipsi vino, ciboque abundant,
pau-

Virgil. 1.
Geor.

pauperum & peregrinorum, sitientium, & famelicorum non obliuiscuntur. Fortasse enim & ipsi aliquando sitient, aut esurient. Nesciunt enim, *quid serus vesper vehat.*

§. XII.

Sabinus Episcopus mistum venenum bibit innoxium sibi, noxium miscenti.

Ad hos sitientes, & vel malè, vel bene bibentes appono & illud, quod D. Gregorius, in pœnam talionis, accidisse memorat. Tametsi enim id nō accidit in aquæ elemento, euenit nihilominus, in poculo, interliquida annumerando, & luculentissimo talionis argumento. Verba D. Gregorij sunt

S. Greg.
l. 3. dial.
cap. 5.

ista: Venerabilis viri (Sabini Canusinae urbis Episcopi) cū ad exemplum vita sequentium in longum senium vita traheretur, eius Archidiaconus ambitione adipiscendi Episcopatus accessus, eum extinguere veneno molitus est. Qui cū vini fusoris animum corrupisset, ut mixtū vino veneni ei poculum praberet, refectiois hora cū iam vir Dei ad edendum discumberet, ei præmijs corruptus puer hoc, quod ab Archidiacono eius acceperat, veneni poculum obtulit. Cui statim venerabilis Episcopus dixit: Bibetū hoc, quod mihi bibendum præbes. Tremefactus puer deprehensus se esse sentiens, maluit mari-

turū

zurus bibere, quam poenas pro illa tanti homicidij culpa, tolerare. Cumq; sibi ad os calicem duceret, vir Domini compescuit, dicens: Non bibas, da mihi, ego bibo, sed vade dic ei, qui tibi illud dedit: Ego quidem venenum bibo, sed tu Episcopus non eris. Facto igitur signo crucis, venenum Episcopus bibit securus. Eademq; hora in loco alio, in quo erat Archidiaconus eius, defunctus est, ac si per os Episcopi ad Archidiaconi viscera illa venena transfjssent. Cui tamen ad inferendam mortem venenū quidem corporale defuit. Sed hunc, in conspectu aeterni Iudicis, venenum suae malitiae occidit. Quod sapius accidit, quam animaduertatur, Deo Sanctos suos protegente, & virus in veneficos refundente. Liber Sabini facto cantu applaudere.

*In sanitatem ceterorum ceteri,
Sed innocentes, si venenum misceas,
Sibi salutem, ceteris mortem bibunt.*

§. XIII.

Euthymius eodem curru in exilium vehitur, quo S. Ambrosium euehere volebat: Vxor eodem mariti feretro ad sepulchrum.

Omnia elementorum exempla, quae recensuimus, in terra contigerunt, quam obrem etiam terrae possunt ascribi. Addam tamen vnum alterumue adhuc peculiare, quod

quod circa D. Ambrosium euenit, qui etsi, vt mundi incola, cum D. Paulo, non existimauit, se hîc habere manentem ciuitatem, & vt in prouerbio est, terram pro terra libenter commutasset, diuino tamen præsidio defensus est, ne in exilium mitteretur, eo ipso misso, qui illi exilium parauit. Ita

S Anto-
nin. part.
2. tit. 10.
c. 7. §. 1.

enim de eo scribit S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus. *Mediolanum reuersus, innumeras insidias & persecutiones passus est à Iustina Imperatrice matre Valentiniani iunioris Ariana, muneribus & honoribus contra eum populos concitante. Cùm autem multi ex Ariamis præcipuè eum in exilium mittere niterentur, unus ceteris infelicior (nomine Euthymius) in tantum furorem excitatus est, vt domum sibi iuxta Ecclesiam Ambrosij locaret, hac de causa, vt in eadem quadrigam paratam haberet, quò procurante Iustina faciliùs raptum in exilium deportaret. Sed Dei iudicio ipsa die, qua eum rapere arbitrabatur, in eadem quadriga de eadem domo in exilium ipse pulsus est. Cui tamen Ambrosius reddens bona pro malis, sumptus & necessaria ministravit. Ita sæpe quis sibi parat malum, quod alteri parat, & quare alium vult in exilium vehere, vehitur ipse. Memini Augustæ aliquando virum*
ira

ita viribus defectum, vt pro deposito haberetur; cui vxor futuro mariti funere læta, jam capulum parari iusserat, & ante oculos constituebat. Hoc vbi vidit maritus nolens vxori tam improbæ moriendo gratificari, animo pariter ac viribus resumptis è lecto surrexit, offam comedit, & non secus, ac si numquam ægrotasset, foras ambulauit. Quod videns vxor in insaniam versa ipsa decubuit, & defuncta in illo ipso ferebro est elata, quod curauerat pro marito præparari; inciditq; in foueam sepulchri, quam marito fecit, sed ad D. Ambrosium reuertamur.

§. XIV.

Claudenti fores & aures, ne pauperes audiat, claudit & Christus suas fores & aures.

Alterum itaque eiusdem iustissimæ diuinæ vindictæ exemplum idem author, ibidem memorans ait: *Quadam die Ambrosius ad palatium Macedony magistri officiorum, vt pro quodam intercederet, venit. Sed cum fores clausas inuenisset, nec intrandi copiam habere potuisset, ait: Et tu quoque ad Ecclesiam venies, & non iannuis clausis, sed apertis ingredi non valebis. Post aliquod tempus timens Macedonium inimicos, qui eum insequabantur, fugit*

R

ad

ad Ecclesiam, sed apertis ianuis intrare non potuit. Audite hæc, qui januam pauperibus, qui miseris aures clauditis, & eliminatis à vobis mendicantes, aut Christum inferre ad vos volentes. Quemadmodum Macedonius Ambrosium excludens è palatio, exclusus est è templo; ita vos Christum excludentes è domo, vicissim excludemini è celo. Tunc enim dicetur: *Et clausa est ianua*, quando nimirum vos dicetis: *Domine, Domine aperi nobis*. Tunc enim & ille respondebit: *Amen dico vobis, nescio vos*. Cuius rei Tragicum exemplum nobis suppeditat Ioannes Duegenius, in speculo tristium, de homine, quem à multis virtutibus laudat. Nulli enim erat obnoxius blasphemix in Deum. Nulla in eo erat superbix nota. Demisso esse animo videbatur; demisso vultu incedebat. Abstinentiã quoque, & castis se se moribus ubiq; commendabat. Hic talis in vita, morrem quoque parem putabatur habiturus. Sed secus evenit. Nam postquam extremum diem obiit, funus ductum est, & cadaver in templum solenni pompa perlatum. Ibi, dum Episcopus sacris operatus est, novum planè, & admirabile spectaculum præsentium se se oculis

Matth.
23. 10.

Ioan. Due-
gen. Hisp.
in specu-
lo tristiu
cap. 1.

oculis obiecit. Quotiescumque enim Episcopus ad populum conuersus dixit: *Dominus vobiscum*, toties illi visa est lignea Christi Domini in crucem suffixi imago, manus ambas clauis eximere, digitisque aures suas obturare, ne preces pro defuncto factas excipere cogeretur. Eo monstro attonitus Præsul, statuit, peracto demum sacrificio, tam stupendæ rei causam exquisitiùs indagare. Quod ubi fecit, nihil ab eius aut vicinis, aut familiaribus aliud potuit exprimere, quàm præclarum vitæ laudabilis testimonium. Et creuit non parum inde admiratio, donec tandem certis authoribus accepit, quàm asper ille atque immitis extiterit in egenos; à quibus iuuandis adeò abhorruit, vt, ne vocem quidem eorum mendicantium ferre posset. Qua de causa, remotiùs ab ædium ianua, & prospectu in plateas, nouum sibi domicilium struxit, vbi conditus nullos vel maximos pauperum clamores percipere posset. Hac inclementia cognita, facile intellexit Episcopus vrbis, non immeritò Christum Dominum preces pro mortuo fusas audire noluisse, quem sciuerat & ipsum ad clamores pauperum aures suas occlusisse. Hoc etiam vtique

in supremo iudicio faciet, atque coram Patre suo, cuius vel imago id mortalibus ostendit, manibus aures suas obstruens. Quid enim aliud vaticinatus est Salomon, cum dixit? *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.*

Prouer.
21. 13.

CAPVT XIII.

Cladem Ierosolymitanæ urbis ac Iudeorum, ob Dei Filium tam crudeliter tractatum, illatam, imaginem esse pœna talionis, & eorum, quæ etiam impœnitentes Christiani merentur, dum per quæ quis peccat, per eadem & punitur.

§. I.

Iudeos fletu dignissimam, sed æquissimam quoque cladem passos.

Multi dolent & flent, si socijs, aut amicis calamitas accidat; & neque dolent, neque flent, de calamitate sibi impendente. Quod etiam, Christo Domino nos redimente, euenit.

Luc. 23.
28.

Sequebatur illum multa turba populi, & mulierum, quæ plangebant, & lamentabantur eum. Conuersus autem ad illas IESVS dixit: Filie Ierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas